

60-jarig priesterjubiläum Kardinaal Simonis

Voorhout, donderdag 15 juni 2017

Utrecht, zondag 18 juni 2017

Preek

In die zestig jaar priester-zijn heb ik honderden, jawel enkele duizenden preken moeten en mogen maken. Uitgangspunten waren daarbij de schriftlezingen, het geloof en de leer van de Kerk, met een behoorlijk catechetische inslag. Het leverde nogal eens de kritiek op dat mijn preken meer op een betoog, een verhandeling leken dan op een preek. Deze kritiek wil ik vandaag proberen te vermijden. Men heeft mij aangeraden het meer op een getuigenis te laten neerkomen, vooral ten aanzien van mijn beleving van het priesterschap en van de Eucharistie, dat het hart ervan vormt. Overigens moet ik in mijn armen knijpen om te beseffen dat ik dit jubileum gehaald heb, want bij mijn geboorte was ik zulk een schrale baby, dat de huisarts tegen mijn moeder moest zeggen: "Ik weet niet of je hem lang zult houden". En waarachtig: ik mag er nog zijn.

Als wij over onze oorsprong nadenken, denken wij allereerst aan onze ouders. De mijne mochten elf kinderen ontvangen, waarvan ik de tweede ben. Mijn oudste zus is overleden, maar de andere tien zijn er gelukkig nog. Helaas stierven vijf zwagers die voor mij halve broers waren. Denken we dieper na over onze oorsprong, dan komen wij natuurlijk bij God uit die wij belijden als onze Schepper en Vader. Uit zijn liefde komen wij voort. Vanaf alle eeuwigheid heeft Hij gewild dat ik zou bestaan. Met mijn leven heeft Hij een bedoeling. Voor ieder van ons bestaat deze in het waarmaken van Zijn liefde voor anderen. Men vergeve mij bepaalde stokpaardjes, maar persoonlijk ben ik gehecht aan de oud-Nederlandse uitdrukking voor 'het leven ontvangen': "Ik ben in het aanschijn geroepen". Het mooie van deze zegswijze is dat daarin tot uitdrukking komt dat ons aller leven wezenlijk een roeping is. Het is ons aller roeping dat waarmaken van Gods liefde voor anderen op eigen wijze te trachten te verwerkelijken.

Het Oude en Nieuwe Testament kennen ook wat wel genoemd wordt een bijzondere roeping, een roeping op meer geestelijk, godsdienstig vlak. Zulk een roeping viel mij door Gods genade ten deel en wel van jongs af aan. Ik herinner mij nog dat ik als zesjarige op een vraag van een tante "wat wil jij later worden" spontaan antwoordde: "Priester". Nu waren geloof en kerk in het Lisse van mijn jeugd als het ware de lucht die je inademde. Praktisch iedereen - protestanten en katholieken - geloofden en hoorden bij een kerk, waar men zeker op zondag ook heen ging. Mijn ouders waren overtuigd katholiek

gelovend en praktiserend. Wat voor mij als kind en jongere indruk maakte, was het feit dat zij - ondanks hun grote gezin en drukke werkzaamheden - zo mogelijk dagelijks de Eucharistie meevierden. En je voelde aan dat zij dat niet deden om in de hemel te komen, maar om hun plichten van staat als ouders en als heel sociaal betrokken parochianen beter te kunnen vervullen. Hun plichten van staat! Hoe ouderwets klinkt het, maar hoe reëel is het vanuit overtuigd christen zijn. 'Noblesse oblige' zegt het spreekwoord niet voor niets. 'Adel verplicht'. Wij groeiden dan ook op in een levendige parochie met in het algemeen uitstekende vrome priesters die in aanzien stonden en ons gezin nogal eens bezochten. Ik denk dat mijn antwoord aan die tante uit dat alles voortkwam. Mijn ouders wisten het en het verlangen groeide. Toen ik een jaar of tien was, zei mijn moeder: "Praat er maar eens over met de pastoor". Hij was mijn biechtvader, een vrome man die mij het verhaal vertelde van de kleine Samuel: "Spreek Heer, Uw dienaar luistert". Ik heb het nogal eens verteld in preken, constaterend dat wij nu in een heel andere situatie terecht zijn gekomen, in de trant van: "Luister Heer, Uw dienaar spreekt. Ik zal het U wel eens vertellen hoe de wereld gered en geleid moet worden".

Inmiddels deed ik als misdienaar de nodige vroomheid op, gevoed door het voorbeeld van veel priesters. Ik leerde hen steeds meer kennen als verkondigers, als bedienaren van de "Dienst van de Verzoening" in het thans zo versmadede sacrament van de vergeving, maar vooral als dienaars van het grote mysterie dat de Eucharistie is. In dat alles leerde je hen kennen als dienaars van het grenzeloze geheim dat wij God noemen. Klein denkertje dat ik als kind al was, boeide mij dat het meest: het mysterie, datgene wat ons beperkte denkvermogen overstijgt en waarover je nooit raakt uitgedacht: God, maar ook mijzelf, ja heel de schepping, alles wat bestaat, de volstrekt unieke mensen rondom je heen. Het heeft mijn leven bepaald, niet in die zin dat ik een grote denker ben geworden, maar wel iemand voor wie uiteindelijk alles mysterie is en geen angst, maar permanente verwondering oproept.

Volgden de seminariejaren, zes jaar Hageveld, gymnasium, en zes jaar filosofie en theologie in Warmond. Langzaam maar zeker groeide mijn roeping, ondanks of dankzij de nodige crises, vooral op 19-20 jarige leeftijd ten aanzien van de celibataire levensstaat. Kun je dat aan, met name wat betreft de eenzaamheid die je zult ervaren? Maar gebed, gesprekken met de geestelijke leidsman en ook een heel realistische visie op huwelijk en gezin, hielpen mij door die crises heen. Zij brachten mij tot een zeer bewuste keuze voor het celibaat. Want het is uitermate gevaarlijk om dat dan maar op de koop toe te nemen. De celibaatsregel van onze Kerk voor priesters als wijze van Christus-navolging voor hen die zijn sacramentele vertegenwoordigers zijn, is en blijft dan ook voor mij eigenlijk vanzelfsprekend. Over dit alles heb ik natuurlijk heel veel nagedacht. Maar voor mij blijven de voordelen van de celibaatsregel ruimschoots opwegen tegen de nadelen ervan. God-

dank in de letterlijke zin van het woord, heb ik dan ook nooit een existentiële crisis in mijn priesterschap gekend. Maar ik herhaal wat ik met mijn 50-jarig priesterjubileum heb gezegd. Ik zei toen in Apeldoorn : “Men zegt wel dat priesterleven offerleven betekent, ik wil het niet ontkennen. Maar mijn ervaring met tal van mensen zegt mij nog steeds: Gehuwd zijn dat is offerleven. Als celibatair heb ik mij dan ook dikwijls opgetrokken aan gehuwden, aan hun trouw en offerzin, aan hun moed en volharding”.

Dan volgden de priesterwijding en twee jaar intensieve pastorale praktijk in Waddinxveen en Rotterdam. Eerst dan word je existentieel priester in de vele contacten met mensen van allerlei slag. In mei 1959 moest ik bij de bisschop komen en ontving ik de opdracht om mij in Rome te specialiseren in de bestudering van de Heilige Schrift. In gehoorzaamheid heb ik die opdracht aanvaard, omdat mijn hoofd er niet meer zo naar stond. Zo heb ik in gehoorzaamheid ook andere belangrijke benoeringen aanvaard. Maar in Rome werd het 6,5 jaar rijke ervaring, ook vanwege het Tweede Vaticaans Concilie dat ik van min of meer nabij kon volgen door de vele discussies in het Nederlands College tussen bisschoppen en theologen. Gepromoveerd aan het Bijbelinstituut keerde ik in 1966 naar Nederland terug en werd kapelaan in Den Haag met speciale zielzorg in het Rode Kruis Ziekenhuis. Wat heb ik daar veel geleerd! Het heeft mij ook behoed voor het - wat ik noem - opkomende modernisme. Je hoorde niets anders dan slogans over een nieuw kerkbeeld en nieuw mensbeeld. De culturele en seksuele revolutie van 1968 kondigden zich aan, terwijl ik dagelijks te maken had met zieke en stervende mensen, jong en oud. Ik bewaar er tal van droevige, maar ook bijzondere mooie herinneringen aan.

Tot ik eind 1970 door Paus Paulus VI benoemd werd als tweede bisschop van Rotterdam, als opvolger van Mgr. Jansen. Het was in een tijd van hevige polarisatie, toch ook wel als gevolg van het Pastoraal Concilie van Noordwijkerhout.

Een bisschop wordt verondersteld een spreuk, een soort motto te kiezen. Ik koos voor: “Ut Cognoscant Te” - “Dat zij U kennen”. Het komt uit Johannes 17, het zogenaamde Hogepriesterlijke gebed op de vooravond van Jezus’ lijden. Letterlijk staat daar: “Dit is het eeuwige leven, dat zij U kennen, de enig ware God en Hem die Gij gezonden hebt, Jezus Christus”. “Dat zij U kennen”. De keuze daarvoor kwam uit mijn 13-jarige ervaring als priester. Ik koos dit motto, omdat het een bede is van Jezus zelf, ook een missionair gebed, opdat zoveel mogelijk mensen God als Vader en Christus als de Zoon zouden leren kennen.

De tragiek nu van mijn leven - als je dat grote woord mag gebruiken - is het feit dat het met die kennis uitermate slecht gesteld is. Het een halfjaar geleden uitgekomen rapport ‘God in Nederland’ laat het ons zien. Praktisch de helft van Nederland noemt zich

ongelovig, terwijl er onder de andere helft heel veel zogenaamde 'ietsisten' schuil gaan. Je hoort het dikwijls zeggen: "Ik geloof wel dat er iets bestaat". Daar mag Onze Lieve Heer het dan mee doen! Dat de Vader en de Zoon tot een 'iets' worden gereduceerd! Wij zijn helaas in een tijd terecht gekomen van radicale secularisering, die in feite 'ont-Goddelijking' betekent. Voor God, zeker voor een persoonlijke God is er nog maar nauwelijks plaats. Veel mensen hebben het geloof ingewisseld voor onverschilligheid, ondanks het feit dat Paus Franciscus niet moe wordt om ons tijdens de woensdag-audiënties daarvoor ernstig te waarschuwen. En als er één ding duidelijk wordt uit het Evangelie, uit de verkondiging van Jezus, dan is het dat God een persoonlijke God is. Het grenzeloze geheim van God door Jezus eenvoudig genoemd: "Onze Vader die in de Hemel zijn".

Hoe onderga ik dit alles? Wel, als de grote schaduwzijde van mijn bestaan als priester en bisschop. Ik sta er bij wijze van spreken mee op en ga ermee naar bed. Het enige wat ik nog kan doen, is ervoor bidden dat de Heilige Geest het wonder mag verrichten van bekering en echte godsdienstige vernieuwing.

Is dit alles niet te pessimistisch? Mgr. Jansen heeft mij eens gezegd: "Je bent een pessimist". Toen heb ik hem geantwoord: "Nee Monseigneur, ik ben een realist". Waarop hij zei: "Dat zeggen alle pessimisten". Nu moet ik toegeven dat de deugd van hoop bepaald niet mijn sterkste deugd is. Het is eigenlijk voor een christen een schande! Daarom bid ik iedere dag meermaals om versterking van geloof, hoop en liefde, zowel voor mijzelf als voor de meer dan 400.000 vormelingen aan wie ik de Heilige Geest mocht doorgeven.

Broeders en zusters, het is vandaag Sacramentsdag. Hoe heb ik in al die jaren de Eucharistie gevierd, beleefd en ervaren? Ik heb het priesterschap, maar ook het bisschopsambt wat er de volheid van is, altijd beleefd als gezagvolle verkondiging in de naam van Christus. Maar daarin opgenomen de opdracht aan de apostelen tijdens het laatste avondmaal: "Blijft dit doen om Mij te gedenken". Ik heb dat zoveel mogelijk al die zestig jaren gedaan en doe dat nog steeds, omdat de Eucharistie de draagkracht van mijn leven is: de Heer zelf die zich blijvend aan ons wil geven als Brood des Levens, als voedsel voor onderweg op onze pelgrimstocht door deze wereld. Toen in de zestiger jaren nogal eenzijdig de aandacht van de Eucharistie als offer verschoof naar de Eucharistie als maaltijd, schreef kardinaal Alfrink een artikel dat mij altijd is bijgebleven: "De Eucharistie is primair offer in de gestalte van een maaltijd". Zo vier ik nog steeds de Eucharistie, primair als offer; offer van verzoening, van aanbidding, van smeking en van dankzegging; het offer van het nieuwe verbond tot vergeving van de zonden. Wij hoeven niet meer stieren, schapen of lammeren aan God te offeren. Het eenmaal volbrachte offer van Jezus op het

kruis, van Hem die door Paulus zo treffend wordt genoemd 'de zichzelf gevende', is voor God voldoende. In Hem is Gods liefde tot het uiterste toe in vervulling gegaan. Dat offer is eenmaal volbracht, maar is geborgen in het eeuwige 'Nu' van God. Van daaruit wordt het steeds weer opnieuw onder ons tegenwoordig gesteld, opdat wij mensen die een 2.000 jaar later leven, ons bij dat offer kunnen aansluiten en aan de vruchten daarvan mogen deelnemen. Offer van Gods ultieme liefde tot ieder van ons, voedingsbron voor onze liefde en voor de diaconie van de Kerk. Tegelijkertijd betekent de Eucharistie een concretisering van Jezus' belofte: "Ik zal met u zijn tot het einde der tijden", en wel onder de eucharistische gedaante die in het tabernakel wordt bewaard, ons steeds weer uitnodigend tot aanbidding en dankzegging, maar ook om Hem altijd weer te ontvangen als Brood des Levens.

Geen vuriger wens en bede heb ik dan ook dat zij die zich gelovig noemen weer de Dag des Heren heiligen door zo mogelijk de Eucharistie te vieren. Voor de kerk in Nederland zal er weinig toekomst zijn wanneer ons geloof niet voortdurend gevoed wordt door de verkondiging van het Woord van God en door het ontvangen van de Heer zelf als voedsel voor ons leven.

Dierbare broeders en zusters, excuses voor dit lange verhaal. Wees zo goed voor mij te bidden die door God werd uitverkoren om zijn dienaar te zijn, met zijn talenten maar ook met zijn vele tekorten en beperkingen, met zijn hebbelikheden en onhebbelikheden. Dat God mij, ja ons allen, barmhartig mag zijn, dat vragen wij door Christus, de verrezen Heer.
Amen.